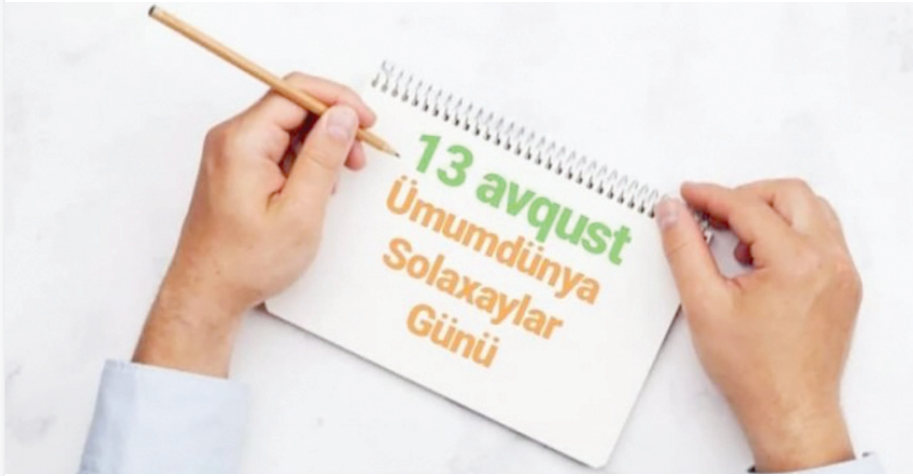

Onlar fərqlidirlər...

13 avqust - Beynəlxalq Solaxaylar Günüdür. Bu gün solaxayların unikallığının və fərqliliklərinin cəmiyyətə çatdırılması və təbliğ olunması məqsədilə qeyd edilir.

Bu gün ilk dəfə 1976-cı ildə “Lefthanders International” təşkilatının qurucusu Dean Kampbel tərəfindən qeyd olunub. 1992-ci ildə isə Britaniya Solaxaylar Klu-

bunun təşəbbüsü ilə Beynəlxalq Solaxaylar Günü təsis edilib.

Bəzi məlumatlara görə, dünya əhalisinin 15-20 faizini solaxay insanlar təşkil edir. Statistikaya görə, Azərbaycanda əhalinin 8 faizi solaxaydır.

İnsanların böyük əksəriyyəti sağ əllərindən istifadə etməyə üstünlük verdiyi

Solaxaylıq xəstəlik deyil

üçün bir çox əşyalar da məhz buna uyğun tərtib edilir. Qayçı, yazı masaları, spiral dəftərlər demək olar ki, solaxay insanların istifadə etməsi qeyri-mümkün olan məhsullardır.

Ancaq solaxaylar üçün həyat tarix boyu da asan olmayıb. Qədimdə solaxay insanlar bəxtsiz olmaqda ittiham olunurdular. Vaxt var idi ki, solaxayların həyatı hər an təhlükə altında idi. Keçmiş zamanlarda Avropada solaxaylıq iblislik əlaməti hesab edilirdi və solaxaylara ölüm hökmü oxunurdu. Bu səbəbdən də solaxay doğulanlar solaxay ol-duqlarını gizlətməyə çalışırdılar. Qədim Romada bu cür insanları “sinister”, yəni “pislilik” adlandırılmışlar. Orta əsrlərin kilso xadimləri isə solaxayları “şeytan” adlandıraraq yandırırtdılar. Rusiyada isə I Pyotr belə bir fərman vermişdi ki, “kürənlər, solaxaylar, taygözlər məhkəmədə şahidlik edə bilməzlər”. I Pyotr bunu belə izah edirdi: “Fırldaqçı bədzatlarla İlahi özü nişan qoyur”.

Solaxaylıq nədir?

Əvvəlcə onu qeyd edək ki, solaxaylıq qüsurlu deyil. Sağ əl beynin sol yarımkürəsi, sol əl isə sağ yarımkürəsi ilə idarə olunur. Alimlərin fikrincə, beynin sol yarımkürəsi informasiyanı daha tez mənimsəyir və buna görə solaxaylar informasiyanı tez və düzgün qəbul edir, xüsusi istedadla malik olurlar. Psixoloqların hesablamalarına görə, solaxaylar arasında istedadlılar 20, sağ əllilərdə isə 5 faizdir.

Solaxaylar haqqında maraqlı faktlar

- Solaxay insan qarşısındakı məsələyə daha tez cavab tapır;
- Solaxaylıq genlə gəlir;
- Solaxay kişilər qadınlara nisbətən daha çox psixoloji sarsıntı keçirir;
- Solaxay uşaqlar tərs olurlar.

Məşhur solaxaylar...

Dünyada solaxay məşhurlar çoxdur: Bill Geyts, Leonardo da Vinçi, Mark Tven, Bet-hoven, Merilin Monro, Albert Eynşteyn, Janna d,Ark, Lüis Kerroll, Nikolay Leskov, Mikancelo, Pol Makkartni, Sergey Raxmaninov, Brüs Uillis və Robert De Niro solaxay məşhurlardır.

Məşhur siyasətçilər Yuli Sezar, Make-doniyalı İsgəndər, Napoleon Bonapart, Böyük Karl, Uinston Çorçill də solaxay olublar. Amerikanın keçmiş prezidentləri Ronald Reyqan, ata Corc Buş, Bill Klinton, Barak Obama da solaxay siyasətçilər sırasına daxildir.

Ultrasəs müayinədə bilinir...

Solaxaylığın mənşəyi ilə bağlı elmi dəlillərə əsasən, əl üstünlüyü hələ doğuşdan əvvəl formalaşır və bu, 10 həftəlik ultrasəs müayinəsi ilə təsdiqlənir.

Müşahidələr göstərib ki, ilkin ultrasəs müayinədə uşağın sağ və ya sol əlli olmasını müəyyən etmək olur. Belə ki, sağ əllilərin sağ barmağını, solaxayların isə sol barmaqlarını əmmək ehtimalı daha çoxdur.

dair bir nəzəriyyə var. Çünki beynin sol yarımkürəsində nitq funksiyalarının inkişafı

Solaxaylıq genetikdir?

Araşdırmalara görə, uşaqlarda solaxaylıq meyli genetik xüsusiyyətlərə malikdir. Əgər valideynlərin hər ikisi solaxaydırsa, uşağın solaxay olma ehtimalı 50 faizdir. Valideynlərdən biri solaxaydırsa, nisbət 17 faiz, hər ikisi də solaxay deyilsə, bu nisbət 2 faizə düşür.

Solaxayların beyni fərqlidir?

Araşdırmalara görə, solaxay və sağ əllilərin beynin quruluşu fərqlidir. Belə ki, beynin yarımkürələri hər iki qrupda fərqli olsa da, sağ əlli insanlarda fərqlər daha qabarıq şəkildə özünü göstərir. Xüsusilə, sağ əlli insanlarda dil funksiyaları daha çox sol yarımkürədə lokallaşdırılır, solaxaylarda isə bu aspektdə yarımkürələr arasında fərq daha az nəzərə çarpır.

Sağ əllilərin üstünlüyü məsələsinə gəlinlə, bunun təkamülün yan təsiri olduğuna

sağ əlin funksiyalarının artması ilə müşayiət olunub. Oxşar tendensiya meymunlarda da müşahidə olunur, burada sağ və solaxayların paylanması daha bərabərdir.

Bundan başqa, solaxaylar, döyüş sənətlərində müəyyən üstünlüklərə sahib ola bilərlər. Çünki sol tərəfdən hücum rəqibi təəccübləndirir. Bu sürpriz solaxaylara, qılıncoynatma kimi müasir idman növlərində üstünlük verir.

Uşaq solaxay olarsa...

Uzun illərdir ki, solaxaylığın uğursuzluq gətirdiyi, sağ əlliliyin

doğru bir şey olduğuna inanən insanlar var. Bundan başqa, bəzi valideynlər övladlarının solaxay olduğunu bildikdə onu bu vərdisdən uzaqlaşdırmağa çalışır. Lakin mütəxəssislər va-

lideynlərin sol əlli uşaqları sağ əlindən istifadə etmək üçün təkid etməsinin düzgün olmadığını, bunun uşaqlarda ciddi öyrənmə çətinliklərinə səbəb ola biləyini vurğulayırlar.

Onlar üçün sağ əllə yazmaq əsl stressdir

Psixoloq Aytən Ələkbərova “Yeni Azərbaycan”a açıqlamasında bildirib ki, insanın baş beyni, onun qabığı, sol və sağ yarımkürədən ibarətdir. Onun sözlərinə görə, zorla sağ ələ keçirilən hərəkətlərin nəticəsində uşaq nevroz, pəltək və tənbəl ola bilər: “Solaxaylar üçün sağ əllə yazmaq əsl stressdir. Solaxayların problemləri əslində sağ əllə işləməyə təkid edildikdən sonra yara-

nır”.

Psixoloq qeyd edib ki, solaxayların tənəyyülü yaxşı inkişaf edir. Onlar orijinallığı və obrazlı düşüncələri ilə fərqlənirlər: “Solaxaylar istənilən məkana asanlıqla adaptasiya olurlar. Buna səbəb solaxaylarda adiçəkilen keyfiyyətlərə cavab verən beynin sağ yarımkürəsinin inkişafıdır. Sağvərdişlilərdə inkişaf etmiş sol yarımkürə isə riyazi

bacarıqlar, məntiqi düşüncə və oxuma-yazma texnikasına cavab verir.

Valideynlər solaxay övladlarını sağ əllə işləməyə məcbur etməkdənsə, uşağın sol əlini çox erkən yaşlardan inkişaf etdirməlidir. Ola bilsin ki, uşaqlıqda solaxaylar nəşə düzəltməyə və ya çəkməyə başlayanda bunu kobud edirlər. Lakin buna görə üzülməyə dəyməz. Belə uşaqlara səbrlə yanaşmaq və qabiliyyətlərini inkişaf etdirmək lazımdır”.

Yeganə BAYRAMOVA